

OTİZM NEDİR?

Otizm spektrum bozukluğu (OSB), erken dönemde ortaya çıkan, sosyal etkileşim ve sosyal iletişimde bozukluk, sosyal etkileşim ve toplumsal ilişki geliştirmede sorunlar, basmakalıp ve yineleyici davranışlar ile ilgi alanlarındaki sınırlılık olarak karakterize olan ve bu sınırlılıkların zihinsel yetersizlik veya gelişimsel gerilik ile açıklanamadığı bir bozukluktur. (Amerikan Psikiyatri Birliği-APA, 2013).

Sıklık ve Yaygınlık

·Dünyada otizmin görülme sıklığı 68’de birdir. Do-layısıyla, ülkemizde de her 68 çocuktan birinin otizmden etkilendiği düşünülmektedir.

·Otizmin erkek çocuklarındaki yaygınlığı, kızlardan yaklaşık 4-5 kat fazladır. Her 42 erkek çocuktan birini ve 189 kız çocuğundan birini etkilediği kabul edilmektedir.

Otizme Eşlik Eden Durumlar

- Ø Mental Retardasyon
- Ø Epilepsi
- Ø Hiperaktivite
- Ø Öğrenme Bozukluğu
- Ø Psikiyatrik bozukluklar
- Ø Davranış bozuklukları

Ekolali konuşma (sözcük ve cümlelerin tekrarlanması)

Diğerlerinin yüz ifadelerini anlama ve el sallama, işaret etme gibi sosyal işaretlere tepki vermede güçlük

Az göz kontağı kurma veya hiç kurmama

Sosyal etkileşim kurma konusunda ilgisiz görülme, diğerlerinin farkında değilmiş gibi davranma

Akranları ile iletişim kurma ve iletişimi sürdürmede güçlük

Genellikle yineleyici, tekrarlardan oluşan oyunlar oynama, bir nesne ya da oyuncacı sallama, döndürme gibi yineleyici bir şekilde kullanma, oyuncanın sadece bir parçası ile ilgilenme

Taklit becerilerinde zayıflık, yeni becerileri diğerlerini gözlemleyerek öğrenmede zorluk

Öğrendikleri yeni bilgiyi bir başka ortam ve duruma transfer etme ve bu bilgiyi kullanmada (çocuk elini evdeki lavaboda yıkamayı öğrendiği halde okuldaki ya da bir lokantadaki lavaboda ellerini nasıl yıkayacağını bilemeyebilir),

El sallama, sallanma, anlamsız ses çıkarma, bir yere sürekli vurma gibi davranışları sürekli olarak tekrarlama

Takmalı oyuncakların parçalarını defalarca söküp tekrar takma

Belli davranışları çok uzun süre defalarca sergileme, konuşma ve dil becerileri olan çocuklar ilgilendikleri konu hakkında saatlerce konuşabilme, engellendikleri zaman öfkelenme ve istenmeyen davranışlar sergileyebilme

Bir tek davranış örüntüsünü sürekli olarak sergileme ya da çevresindeki aynılığı korumak isteme, günlük rutinlerin bozulmasını istememe

Belli ses, doku ya da koku gibi duyuşal uyarılara karşı aşırı tepkili olma ya da tepkisiz kalma

Uyarılara beklenmedik tepkiler gösterme (yüksek ses duyduğu zaman kulaklarını, parlak ışık görünce gözlerini kapama gibi),

Otizm Spektrum Bozukluğu İle İlgili Yanlış İnanışlar

Otizmlı bireyler zihinsel engellidirler. ✘

Otizm tanısı almış olan bireylerin dil, iletişim ve sosyal etkileşim güçlükleri nedeniyle, bilişsel düzeylerini değerlendirmek oldukça zordur. Ancak son yapılan araştırmalara göre OSB tanısı almış bireylerin yaklaşık % 46 sinin normal ve daha üst düzeyde zekaya sahip oldukları (IQ > 85) belirlenmiştir. Geriye kalan grubun ise normal düzeyin altında zihinsel becerilere sahip oldukları bilinmektedir.

Otizmlı bireylerde gelişme olmaz. ✘

Tedavi eğitim sürecinde Uygulamalı Davranış Analizi (UDA) yöntemlerinin kullanılması müdahalenin etkisini arttırmakta, çocukların göz kontağı kurma becerileri, sosyal etkileşimleri ve dil becerileri anlamlı düzeyde artmaktadır. Önemli olan yoğun erken eğitim ile otizmlı bireylerin, yaşamlarını zorlaştıran bazı özellikleriyle baş etmeyi öğrenmeleridir.

Eğer çocuk geliyorsa, tanı amacıyla değerlendirmek yerine "bekle ve gör" yaklaşımı uygun olur. ✘

Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar için erken tanı ve erken müdahale çocukların gelişimi üzerinde anlamlı değişikliklere yol açar. Bu nedenle çocuğun gelişiminde belirtiler ilk fark edildiğinde hemen tanı konması ve erken müdahale için harekete geçilmesi gereklidir.

Otizmlı çocuklar için en uygun eğitim kurumları özel eğitim kurumlarıdır. ✘

Otizmlı çocukların ortak özellikleri olsa da her çocuğun kendine özgü özellikleri vardır. Eğitim hizmetleri çocukların özel gereksinimleri temel alınarak planlanmalıdır.

SINIFINDA OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNA SAHİP ÖĞRENCİSİ BULUNAN ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

- * Öğrencinizi sınıfın ön tarafına oturtun.
- * Diğer öğrencilere otizmi olan öğrencinize ilişkin bilgi verin, onun farklı davranışlarına verilecek tepkiye ilişkin ortak bir strateji belirleyin.
- * Öğrencinin özelliğini dikkate alarak göz kontağı kurma, sınıfta uygun oturma, basit yönergelere uyma gibi becerilerin öğretimine öncelik verin.
- * Olumlu davranışlarını ödüllendirin.
- * Performansını akranlarıyla kıyaslamak yerine, bireysel gelişimini dikkate alarak değerlendirin.
- * Otizmi olan çocukların bazı özel becerileri (erken okuma yazma, zihinden matematik işlemleri yapma vb.) olabilmektedir. Akran kabulünü sağlamak için öğrencinin bu özelliklerini ön plana çıkarın.
- * Öğrenciniz yüksek ses ve gürültüden rahatsız olabileceği için sınıf içindeki gürültüyü mümkün olduğu kadar azaltmaya çalışın.
- * Öğrencinin düzeyine uygun çalışmalar, görevler verin.
- * Akademik dersler için resim, müzik, beden eğitimi gibi dersleri ihmal etmeyin.
- * Sınıf içinde yaptığınız eylemleri sözel olarak da ifade edin. (örnek: tebeşiri alıyorum ve tahtaya yatay bir çizgi çiziyorum gibi)
- * Kullandığınız cümlelerin basit ve kısa olmasına dikkat edin.
- * Anne baba ile işbirliği yaparak, onları eğitim sürecine ortak edin.

SINIFINDA OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNA SAHİP ÖĞRENCİSİ BULUNAN ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

- * Öğrencinizin sebep sonuç ilişkilerini kurmasını desteklemek amacıyla eylem ve resimleri içeren kart ve fotoğrafları göstererek hikayeler anlatın ve öğrencinizden aynı şekilde anlatmasını isteyin.
- * Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla etkinliklerinizi planlayın ve öğrencilerinizin bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- * Okula uyum sürecinde öğrencinin yakınının sınıf dışında beklemesi gibi düzenlemeler yaparak okula uyumunu kolaylaştırın.
- * Otizmi olan öğrencilerin küçük grup çalışmaları sırasında ya da serbest etkinliklerde arkadaşlarıyla birlikte oynamasını destekleyin.
- * Öğrencinizin nesnelere dokunma, nesneyi elinden bırakmama gibi takıntılı davranışlarını azaltmak için bu nesnelerin bir kutuya konularak dersin sonunda ya da günün sonunda alınabilmesine yönelik düzenleme yapın.
- * Okul ve aile işbirliğinin sağlanması ve öğrencinin düzenli izlenmesi amacıyla günlük ve haftalık davranış bildirim kartları hazırlayın.
- * Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile işbirliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

Telefon: 0466 212 7085